

מחילה בהיזק ראייה

אם מחל אחד לחבירו על היזק הראייה, נחלקו ראשונים אם מועילה מחילה זו. דעת הרמב"ן היא, (16) שאין מועילה המחילה. כי אין מחילה מועילה אלא על דבר שאדם חייב לחבירו. אבל כאן אין חייב לעשות כותל לחבירו, אלא החיוב מוטל על המזיק כדי שימנע מאיסור היזק ראייה, (17) ואם כן, כיצד תועיל מחילת חבירו על בניית הכותל לפוטרו מהחיוב שמוטל עליו להמנע מאיסור, הלא אין בכח המחילה להפקיע את האיסור. (18)

אבל דעת הרא"ש היא, שאם מחל אחד לחבירו על היזק הראייה, שוב אין חייב חבירו לבנות מחיצה, וכמו שהבאנו לעיל דעת הרא"ש, שיסוד חיוב בנין המחיצה הוא חיוב ממוני שחייב אחד לחבירו, וכיון שמחל לו חבירו על חיוב הממון שיש לו עליו, שוב אינו חייב לעשות מחיצה.

ומדברי הרא"ש מוכח, שאין סיבת חיוב נוספת לבנית מחיצה מלבד החיוב הממוני המוטל עליהם מתקנת חכמים לעשות כותל. ואין חיוב לעשות כותל מחמת איסור היזק

דעת הרמב"ן היא, (13) שיסוד החיוב של בניית הכותל הוא חיוב שמוטל על המזיק, כדי להמנע מאיסור היזק ראייה, לפי שאין האדם יכול להזהר ולעמוד כל היום בעצימת עינים, ולפיכך חייב הוא לבנות כותל, למנוע היזק מחבירו.

וביאררו האחרונים, שמדברי הרמב"ן מוכח שחיוב הכותל אינו מתקנת חכמים, אלא הוא חיוב מעיקר הדין על המזיק, כדי להמנע מאיסור היזק ראייה.

אבל דעת הרא"ש היא, (14) שאין חיוב הכותל משום איסור היזק ראייה, אלא רק "חיוב ממון יש ביניהם, שנתחייב כל אחד לחבירו לסייעו בבנין הכותל".

ויש שביארו, (15) שהרא"ש סובר שמצד עצם איסור היזק ראייה, אינו חייב לבנות כותל [מהטעם שיבואר להלן]. אלא שחכמים תיקנו והטילו עליהם חיוב ממון לבנות כותל. ואף שסיבת התקנה של חכמים היא משום היזק ראייה, כמבואר בגמרא, בכל זאת, אין האיסור של היזק ראייה הוא זה שמחייבם לבנות כותל, אלא הכותל הוא חיוב שהטילו עליהם חכמים.

לכל מזיק ממון חבירו שיכול למחול לו [אלא שיכול לחזור בו], כי שם יסוד האיסור הוא דאסור לו להפסיד ממון חבירו, וכיון שחבירו מחל לו הרי זה כאילו אין מפסידו ממון ושוב אין איסור מזיק. אבל איסור ראייה אינו משום שגורם הפסד לחבירו, אלא יש לאדם איסור להזיק ולהסתכל בשל חבירו, וכמו שכתב הרמב"ן לעיל שם, דאין זה נזקי ממון אלא נזקי אדם באדם, ועל זה לא מועילה מחילת הניזק.

13. להלן נט א לגבי חיוב סתימת חלונות.
 14. סימן ב'.
 15. עיי' בשיעורי רבי שמואל אות ט.
 16. להלן נט א.
 17. כפי דעת הרמב"ן שהבאנו לעיל.
 18. זהו ביאור דברי הרמב"ן למעייין. ואינו דומה